שְׁתֵּי פָּרוֹת הָיוּ חוֹרְשׁוֹת בְּהַר הַמִּשְׁחָה [–הר הזיתים] בערב פסח, כָּל זְמַן שֶׁשְּׁתֵּיהֶן הָיוּ חוֹרְשׁוֹת, כָּל הָעָם הָיוּ אוֹכְלִין אֶת הַחמץ. וכאשר נִיטְּלָה מִשָּׁם אַחַת מֵהֶן, הָיָה הַדבר סִימָן לכך שהגיעה השעה החמישית, והָיוּ כולם תּוֹלִין אֶת הַחמץ, לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׂוֹרְפִין אותו. וכאשר נִיטְּלוּ מִשָּׁם שְׁתֵּיהֶן, הָיָה זה סִימָן שהגיעה השעה הששית, וְהִתְחִילוּ כָּל הָעָם שׂוֹרְפִין את חמצם.

## משנה

ישנן כמה דרגות בטומאה: א. אבי אבות הטומאה, והוא המת עצמו. ב. אב הטומאה, והוא הנוגע במת. וישנם עוד כמה אבות הטומאה, כגון שרץ ונבילה. ג. הנוגע באב הטומאה נעשה ראשון לטומאה, והוא הקרוי 'ולד הטומאה'. ד. אוכלים ומשקים שנגעו בראשון לטומאה נעשים שני לטומאה. ה. בתרומה וקדשים ישנה דרגת טומאה נוספת, שאם נגעו אוכלים ומשקים בשני לטומאה הרי הם נעשים שלישי לטומאה. אבל בחולין אין שני עושה שלישי. ו. בקדשים ישנה דרגת טומאה נוספת, שאם נגעו אוכלים ומשקים בשלישי לטומאה הרי הם נעשים רביעי לטומאה, אבל בתרומה אין שלישי עושה רביעי.

חומר נוסף יש בתרומה וקדשים על חולין. שלענין חולין, אדם טמא שטבל נטהר מטומאתו מיד, ושוב אינו מטמא אותם במגעו. אבל לענין תרומה וקדשים, אין די לו בטבילה, אלא הוא טעון הערב שמש, ועד הלילה הוא אסור באכילת תרומה וקדשים, ופוסל אותם במגעו. והוא הקרוי 'טבול יום' שדינו כשני לטומאה, ועושה את התרומה במגעו שלישי לטומאה.

נאמר בענין תרומה (במדבר יח ח) 'וַיְדַבֵּר ה' אֶל אַהֲרֹן, וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי', ומכאן דרשו שיש לשמור אותה בטהרה ואסור לטמאותה. ומתרומה אנו למדים אף על קדשים שיש איסור לטמאותם.

המשנה שלפנינו מתירה להוסיף טומאה לתרומה וקדשים שכבר נטמאו, ודנה האם ניתן ללמוד מכך שמותר לטמא תרומת חמץ שיוצאת לשריפה בערב פסח:

רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר, מִימֵיהֶם שֶׁל כֹּהֲנִים – מעולם, כשהיו הכהנים שורפים את בשר הקרבנות שנטמאו, לֹא נִמְנְעוּ מִלְּשָׂרוֹף אֶת הַבָּשָׂר שֶׁנִּטְמָא על ידי מגע בְּוֻלַּד הַטּוּמְאָה, יחד עִם הַבָּשָׂר שֶׁנִּטְמָא על ידי מגע בְּאַב הַטּוּמְאָה ונעשה ראשון לטומאה, אַף עַל פִּי שֶׁהיו מוֹסִיפִין בכך טוּמְאָה עַל טוּמְאָתוֹ. שהרי בשעת שריפתם הם נוגעים זה בזה, והבשר שטומאתו חמורה מוסיף טומאה על טומאתו של הבשר שטומאתו קלה יותר. ומכל מקום לא חששו לכך, מאחר שגם קודם לכן היה דינו של הבשר הטמא בטומאה הקלה להישרף, כדין קדשים פסולים.

הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר, מִימֵיהֶם שֶׁל כֹּהֲנִים – מעולם, כשהיו הכהנים מדליקים שמן תרומה טמא, לֹא נִמְנְעוּ מִלְּהַדְלִיק אֶת הַשֶּׁמֶן שֶׁנִּפְסַל במגע מִטְּבוּל יוֹם בְּתוֹךְ נֵר שֶׁנִּטְמָא במגע טֻמְאַת מֵת, אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹסִיפִין בכך טוּמְאָה עַל טוּמְאָתוֹ. שהרי טבול יום עושה במגעו את השמן לשלישי בלבד, ועתה כשנוגע השמן בנר שנטמא בטמא מת נוספת טומאה על טומאתו, ומכל מקום לא חששו לכך, לפי שכבר קודם לכן היה על השמן שם טומאה ועמד לשריפה.

רבי מאיר מוכיח שמותר לטמא תרומת חמץ בערב פסח: אָמַר רַבִּי מֵאִיר, מִדְּבָרֵיהֶם לָמַדְנוּ, שֶׁשּׂוֹרְפִין חמץ של תְּרוּמָה טְהוֹרָה יחד עִם הֶחָמֵץ של תרומה טְמֵאָה בַּפֶּסַח – בערב הפסח בהגיע זמן ביעור החמץ, ואפילו שתוך כדי שריפתן יחד הן נוגעות זו בזו, ונטמאת התרומה הטהורה מחמת הטמאה. שכשם שלא נאסר להוסיף טומאה לקדשים ולתרומה טמאים שעומדים לשריפה, כמו כן לא נאסר לטמא תרומת חמץ טהורה בזמן הביעור, מאחר שהיא הולכת לאיבוד, שהרי היא אסורה מן התורה באיסור חמץ.

רבי יוסי חולק על דברי רבי מאיר: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לרבי מאיר, אֵינָהּ הִיא הַמִּדָּה – אינה דומה תרומה בערב פסח לתרומה טמאה, ואי אפשר ללמוד את זו מזו. ובגמרא להלן (טו:) יבואר מהו החילוק ביניהן. ממשיך רבי יוסי ואומר: וּמוֹדִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בדבר זה, שֶׁשּׂוֹרְפִין תרומת חמץ טהורה זוֹ לְעַצְמָהּ [–בפני עצמה], וּתרומת חמץ טמאה זוֹ לְעַצְמָהּ, מבלי שיגעו זו בזו, כדי שלא תטמא הטמאה את הטהורה, ואפילו רבי יהושע שמקל באיסור לטמא תרומה מודה בדבר זה. וְעַל מָה נֶחְלְקוּ תנאים אלו, עַל התרומה הַתְּלוּיָה – ספק טמאה ספק טהורה, וְעַל התרומה הַטְּמֵאָה. שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תַּשְׂרֵף זוֹ התלויה לְעַצְמָהּ [–בפני עצמה] וְזוֹ הטמאה לְעַצְמָהּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, ישרפו שְׁתֵּיהֶן כְּאֶחָת.

## גמרא

שנינו במשנה, שלא נמנעו הכהנים מלשרוף בשר קדשים שנטמא בולד הטומאה, עם בשר קדשים שנטמא באב הטומאה, אף על פי שמוסיפים טומאה על טומאתו. מקשה הגמרא: מִכְּדֵי [–הרי] בָּשָׂר שֶׁנִּטְמָא בְּוֻלַּד הַטּוּמְאָה – בראשון לטומאה, מַאי חֲזִי – מה הוא, אלא שֵׁנִי לטומאה הוא, וּכְי שָׁרִיף לֵיהּ בַּהֲדֵי בָּשָׂר שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטּוּמְאָה – וכאשר שורפים אותו יחד עם בשר שנטמא באב הטומאה שהוא ראשון לטומאה, מַאי חֲזֵי שֵׁנִי – מה הוא, הלא עדיין הוא 'שני'. נמצא שהיה שֵׁנִי קודם לכן וְגַם עתה שֵׁנִי הוּא, ואם כֵּן מַאי 'מוֹסִיף לוֹ טוּמְאָה עַל טוּמְאָתוֹ' אֵיכָּא – איזו תוספת טומאה יש בשריפתו יחד עם הבשר הראשון לטומאה. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב יְהוּדָה, הָכָא בְּוֻלַּד וָלָד עָסְקִינַן – כאן במשנתנו מדובר בבשר שנגע בולד של ולד הטומאה, כלומר בבשר שנגע בשני לטומאה, דְּהָווֹי לֵיהּ [–שנהיה] שְׁלִישִׁי לטומאה. ועתה כששורפים אותו עם בשר שנטמא באב הטומאה, שהוא ראשון לטומאה, הרי הוא נעשה שני לטומאה, ונמצא שנוספה לו טומאה על טומאתו הקודמת. וְקָסָבַר [–וסבר] רבי חנינא סגן הכהנים שבשר שְׁלִישִׁי העומד לשריפה מוּתָּר לַעֲשׂוֹתוֹ שֵׁנִי, ולהוסיף טומאה על טומאתו. הגמרא מקשה על דין משנתנו ממה ששנינו בברייתא שאין אוכל מטמא אוכל. מקשה הגמרא: איך מטמא הבשר ה'ראשון' את הבשר ה'שלישי' ועושהו 'שני', וְהָא [–והרי] הלכה בידינו שְׁאֵין אוֹכֶל טמא מְטַמֵּא אוֹכֶל אחר. דְּתַנְיָא – שכן שנינו בברייתא, יָכוֹל [–שמא] יְהֵא אוֹכֵל מְטַמֵּא אוֹכֶל, תַּלְמוּד לוֹמַר בטומאת שרץ (ויקרא יא לח) 'וְכִי יֻתַּן מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו מָמֵא הוּא', ומ'טמא הוא' משמע שרק הוּא [הזרע, המאכל] מְטַמֵּא על ידי מגע נבלת השרץ, וְאולם אֵין הוּא עוֹשֶׂה דבר אחר בַּיּוֹצֵא בּוֹ [–כמותו] מְטַמֵּא, כלומר, אינו מטמא אוכל אחר במגעו, אלא מטמא רק משקה.

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בביאור דברי הברייתא, ומפרשת שהקושיא האמורה היא רק לפי אחת השיטות: הָנֵיחָא – מובן הדבר לְשִׁיטַת אַבָּיֵי דְּאָמַר, לֹא שָׁנוּ בברייתא שאין אוכל מטמא אוכל אֶלָּא בְּחוּלִּין, אֲבָל בִּתְרוּמָה וְקָדָשִׁים אוכל עוֹשֶׂה בַּיּוֹצֵא בּוֹ [–אוכל אחר] טמא. וּלְשִׁיטַת רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּא [–בשמו של רבא] נָמֵי – גם כן מובנים דברי המשנה, דַּהֲרֵי אָמַר, לֹא שָׁנוּ בברייתא שאין אוכל מטמא אוכל אֶלָּא בחולין וּתְרוּמָה, אֲבָל בְּקָדָשִׁים אוכל עוֹשֶׂה בַּיּוֹצֵא בָּהֶן [–אוכל אחר] טמא, ואם כן שַׁפִּיר [–יפה] שנינו במשנה שבכך שנשרף הבשר השלישי עם הבשר הראשון נוספת טומאה על טומאתו, שכן במשנה מדובר בבשר קדשים. אֶלָּא לְשִׁיטַת רַבִּינָא מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּא [–בשמו של רבא] דְּאָמַר, מַקְרֶה מַלָּא הֵיכֵּר הַבְּתוּב האמור שממעט מ'הוא' שאין אוכל מטמא אוכל, ולא חילק בדבריו אלא כלל את כל האוכלים בדין זה, וְלֹא שָׁנָה [–ולא שונה] דין חוּלִּין, וְלֹא שָׁנָה [–ולא שונה] דין תְּרוּמָה, וְלֹא שָׁנָה [–ולא שונה] דין קָדָשִׁים, אלא בכולם אוכל אֵינוֹ עוֹשֶׂה בַּיּוֹצֵא בּוֹ [–אוכל אחר] טמא, מַאי אֵיכָּא לְמֵימַר – מה יש לנו לומר בביאור תוספת הטומאה האמורה במשנתנו.

מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – כאן במשנתנו במה דברים אמורים, בִּדְאִיכָּא [–כשיש] מַשְׁקִין בַּהֲדֵי [–על גבי] הַבָּשָׂר בשעה שנגע באב הטומאה, ונטמאו המשקים יחד עמו ונעשו ראשונים לטומאה, ובשעה ששורף את הבשר עדיין המשקים עליו, ונוגעים משקים אלו בבשר השלישי לטומאה שנשרף עימו. נמצא דְּקָא מְטַמֵּא [–שנטמא] הבשר השלישי מֵחֲמַת הַמַּשְׁקִין הראשונים שנוגעים בו ונעשה שני לטומאה, ובכך מוסיפים טומאה על

המשך בעמוד ג

טומאתו הקודמת.

דוחה הגמרא תירוץ זה: **אִי הָכִי** – אם נטמא הבשר מהמשקים, **הַאי** – לשון זו ששנינו במשנתנו, ׳לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה **עִם הַבָּשָׂר שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטּוּמְאָה**׳ תמוהה, שהרי לפי זה **עִם הַבָּשָׂר וּמַשְׁקִין** שנטמאו באב הטומאה׳ **מִיבָּעֵי לֵיהּ** – היתה המשנה צריכה לומר, שהרי כל החידוש הוא בכך שמותר להוסיף טומאה לבשר השלישי על ידי המשקים שעל גבי הבשר הראשון. מחמת קושיא זו חוזרת בה הגמרא ומתרצת תירוץ אחר: **אֶלָּא נְהִי** [–אפילו] **דְּאֵין אוֹכֶל מְטַמֵּא אוֹכֶל מִדְּאוֹרַיְיתָא, מְדְּרַבָּנָן מֵיהוּ** [–מכל מקום] אוכל **מְטַמֵּא** אוכל. ובאה המשנה להשמיענו שמותר לשרוף את הבשר השלישי יחד עם הבשר הראשון, ואפילו שבכך מוסיפים לו טומאה דרבנן, ועושים אותו שני לטומאה מדבריהם.

הגמרא מבררת את דברי רבי עקיבא במשנתנו. שנינו במשנה: **הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָא, מִימֵּיהֶן שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלְּהַדְלִיק כּוּ׳** שמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת. מקשה הגמרא: **מַכְרֵי** [–הרי] **שֶׁמֶן שֶׁנִּפְסַל בְּטְבוּל יוֹם מַאי הָוֵי** – מה הוא, הלא **שְׁלִישֵׁי** לטומאה הוא, **וְכִי מַדְלִיק לֵיהּ** [–ובאשר מדליקים את השמן] **בְּתוֹךְ נֵר שֶׁנִּטְמָא בְּטְמֵא מֵת** שהוא ראשון לטומאה, **מַאי הָוֵי** – מה נהיה השמן, הלא הוא נעשה בכך **שֵׁנִי** לטומאה. ואם כן **מַאי קָא מַשְׁמַע לָן** – מה משמיענו רבי עקיבא, הלא דין זה **שְׁלִישֵׁי** לטומאה **מוּתָּר לַעֲשׂוֹתוֹ שֵׁנִי, הֵיינוּ הַךְ** – הוא אותו חידוש שהשמיענו רבי חנינא סגן הכהנים בבשר קדשים, כמבואר לעיל, ואם כן מה הוסיף עליו רבי עקיבא, ומדוע נקטה המשנה בלשונה ׳הוסיף רבי עקיבא׳ שמשמע שיש בדבריו תוספת על דברי רבי חנינא. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב יְהוּדָה, הָכָא** – כאן בדברי רבי עקיבא, **בְּנֵר שֶׁל מַתֶּכֶת עָסְקִינַן** – מדובר. **דְּרַחֲמָנָא אָמַר** – שכן אמרה התורה (במדבר יט טז),

וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בַּחֲלַל חֶרֶב אוֹ בְּמֵת וגו' יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים, ומכך שסמך הכתוב 'חלל' ל'חרב' למדנו שהוקשו זה לזה, וְחֶרֶב הֲרֵי הִוא בָּחָלָל [–כמת] שהיא נוגעת בו, ונעשית החרב אבי אבות הטומאה כמותו. וכן אם נגעה חרב באדם שנגע במת, שהוא אב הטומאה, הרי היא נעשית אב הטומאה כמותו. והוא הדין לכל כלי מתכת שנגע במת או בטמא מת, שהוא נטמא באותה דרגת טומאה של הדבר שטימאו. וְעל כן הָוְיָא לֵיהּ [–נהיה] נר המתכת שנגע בטמא מת לְאַב הַטּוּמְאָה בטמא מת עצמו, והרי הוא עושה את השמן שניתן בו לראשון לטומאה. ועל נר זה העיד רבי עקיבא שלא נמנעו הכהנים מלהדליק בו שמן שנגע בטבול יום ונעשה שלישי, וְקָסָבַר [–וסבר] רבי עקיבא שְׁלִישֵׁי לטומאה מוּתָּר לַעֲשׂוֹתוֹ רִאשׁוֹן, והוסיף בכך על דברי רבי חנינא שלא אמר אלא שמותר לעשותו שני.

שואלת הגמרא: וּמַאי דּוֹחֲקֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה – מה דחק את רב יהודה לְאוֹקְמֵיהּ [–להעמיד] את דברי רבי עקיבא בְּנֵר שֶׁל מַתֶּכֶת, נוֹקְמֵיהּ [–הלא אפשר להעמידם] בְּנֵר שֶׁל חֶרֶס שנגע בטמא מת ונעשה ראשון לטומאה בלבד, שהוא עושה את השמן הניתן בתוכו שני לטומאה. וְעל מה שהקשינו לעיל, מַאי [–מה] הוֹסִיף רבי עקיבא על דברי רבי חנינא סגן הכהנים, יש לתרץ, שהוסיף בכך רבי עקיבא, משום דְּאִילּוּ הָתָם [–שם] בעדותו של רבי חנינא על בשר קודש, אף שנוספה לבשר השלישי טומאת שני, מכל מקום כבר הָיָה טָמֵא קודם לכן, וְגם עתה הוא טָמֵא. שכן גם כשהיה שלישי לטומאה היה בכוחו לטמא אחרים, שהרי שלישי עושה רביעי בקודש, ובכך שנעשה שני לא נשתנה שם קלקולו יותר מבתחילה. וְאִילּוּ הָכָא [–כאן] בעדותו של רבי עקיבא על שמן של תרומה שנפסל בטבול יום, בתחילה היה פָּסוּל בלבד, שהרי לא היה בכוחו לטמא אחרים, שכן היה שלישי לטומאה, ושלישי אינו עושה רביעי בתרומה, וְאילו עתה לאחר שנטמא מהנר ונעשה שני, הרי הוא טָמֵא, ובכוחו גם לטמא אחרים, שכן שני עושה שלישי בתרומה. וחידש רבי עקיבא, שלא זו בלבד שמותר להוסיף טומאה על תרומה טמאה, אלא מותר גם לעשות תרומה פסולה לתרומה טמאה.

משיבה הגמרא: אֲמַר רָבָא, מַתְנִיתִין קָשְׁיתֵיהּ – מכח קושיא שהיתה לרב יהודה בדברי משנתנו הוכרח להעמידה בנר של מתכת. שהוקשה לו, אם מדובר בנר של חרס שנטמא בטמא מת ונעשה ראשון לטומאה, מַאי אִירְיָא דְּתָנֵי [–מדוע שנה] רבי עקיבא דווקא 'נֵר שֶׁנִּטְמָא בְּטֻמְאַת מֵת', נִיתְנֵי – הלא היה יכול לשנות 'נר שֶׁנִּטְמָא בְּשֶׁרֶץ', שאף הוא נעשה ראשון לטומאה. אֶלָּא מכך שנקט רבי עקיבא דווקא נר שנטמא בטמא מת, מוכח שכוונתו לנר של מתכת, משום שאִיזֶהוּ דָּבָר שֶׁחָלוּקָה טוּמְאָתוֹ בֵּין טוּמְאַת מֵת לְשֶׁרֶץ – שיש חילוק בין אם נגע בטמא מת לבין אם נגע בשרץ, הֲוֵי אוֹמֵר זֶה כלי מַתֶּכֶת. שהרי אם נגע כלי מתכת בטמא מת הוא נעשה אב הטומאה כמותו, ואילו אם נגע בשרץ אינו נעשה אלא ראשון לטומאה. מה שאין כן בכלי חרס, שאין בו חילוק בין אם נגע בטמא מת לבין אם נגע בשרץ, ובשני האופנים הוא נעשה ראשון לטומאה בלבד. לפיכך בהכרח בא רבי עקיבא להשמיענו שמותר להדליק את השמן בנר שהוא אב הטומאה ולעשותו ראשון, ועל כן הוכרח רב יהודה להעמיד את דבריו דווקא בנר מתכת.

רבא מוכיח מהמשנה שלדעת רבי עקיבא משקים מטמאים מן התורה: אֲמַר רָבָא, שְׁמַע מִינָּהּ – מוכח ממה ששנתה משנתנו 'הוסיף רבי עקיבא', דְּקָסָבַר [–שסובר] רַבִּי עֲקִיבָא, שטּוּמְאַת מַשְׁקִין לְטַמֵּא אֲחֵרִים היא מִדְּאוֹרַיְיתָא. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ – כי אם יעלה על דעתך לומר שמשקים מטמאים רק מִדְּרַבָּנָן, מִכְּדֵי הַאי נֵר מַאי קָא מְהַנֵּיא לְהַאי שֶׁמֶן – אם כן מה מועיל נר טמא זה להוסיף טומאה לשמן זה. אִי לְאִיפְּסוּלֵי גּוּפֵיהּ, הָא פָּסִיל וְקָאֵי – הלא אם לפסול את השמן גופו מאכילה, הרי כבר קודם לכן היה פסול ועומד מאחר שנגע בטבול יום, ומה ההבדל בין פסול ראשון לטומאה לבין פסול שלישי לטומאה, הלא שניהם אינם יכולים לטמא אוכלים אחרים. נמצא שעשיית השמן לראשון לטומאה לא הוסיפה לו כלום, ואם כן לא הוסיף רבי עקיבא כלום על רבי חנינא סגן הכהנים. אלא בהכרח סובר רבי עקיבא שמשקים מטמאים אוכלים מן התורה, ובא להשמיענו שמותר לעשות שמן שלישי לראשון, ואפילו שבכך מוסיפים לו טומאה על טומאתו, שכן עד עתה לא היה בכוחו לטמא אחרים, ואילו מעתה בכוחו לטמא אוכלים. והוסיף על דברי רבי חנינא, שכן מדברי רבי חנינא לא שמענו אלא שמותר להוסיף על שלישי בקודש שמטמא אחרים ולעשותו שני. מקשה הגמרא על דברי רבא: מַמַּאי [–מנין] שמשקים מטמאים מן התורה, דִּילְמָא [–שמא] טומאתם לְמַמַּא אֲחֵרִים היא רק מִדְּרַבָּנָן, וכוונת רבי עקיבא היא אכן לתוספת טומאה מדרבנן, שמותר לעשות את השמן השלישי לראשון שיש בכוחו לטמא אחרים מדרבנן. מתרצת הגמרא: אִי [–אם] בא רבי עקיבא להשמיענו שמותר להוסיף לשמן טומאה שיש בכוחה לטמא אחרים מִדְּרַבָּנָן, מַאי אִירְיָא [–מדוע נקט] שמדליקים את השמן הפסול בְּנֵר שהוא אַב הַטּוּמְאָה ועושים אותו ראשון מן התורה, הלא אֲפִילּוּ אם ידליקו אותו בְּנֵר רִאשׁוֹן לטומאה וְשֵׁנִי [–או בנר שני] לטומאה, נַמִּי תְּחַלָּה חֲוֵי – גם כן יהיה השמן ראשון לטומאה מדרבנן ויטמא אחרים. דְּתְנַן – שהרי שנינו במסכת פרה (פ"ח מ"ז), כָּל דבר שהוא שני לטומאה הַפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה ועושה אותה שלישית לטומאה, מְטַמֵּא מדרבנן את הַמַּשְׁקִין לִהְיוֹת תְּחִלָּה – ראשונים לטומאה, ואפילו משקים של חולין, חוּץ מִמַּבּוּל יוֹם, שאף על פי שהוא פוסל את התרומה מכל מקום קלושה טומאתו, ואין המשקים שנוגעים בו נעשים ראשון לטומאה. ואם נאמר שרבי עקיבא דן בטומאה דרבנן, למה הוצרך רבי עקיבא להשמיענו שמותר לעשות שמן תרומה שלישי לראשון דווקא באופן שמדליקים אותו בנר שהוא אב הטומאה, הלא גם אם הנר אינו אלא שני לטומאה, הרי הוא עושה את השמן לראשון, כדין כל דבר הפוסל את התרומה. אֶלָּא שֶׁמַּע מִינָּהּ – מוכח ממה שנקט רבי עקיבא נר שנטמא בטמא מת, שלשיטתו טומאת משקים לטמא אחרים דְּאוֹרַיְיתָא הִיא. והוסיף רבי עקיבא, שמותר לטמא את השמן בטומאת ראשון מן התורה, ויטמא השמן אחרים ויעשם שני מן התורה, ועל כן דיבר דווקא בנר שנטמא מטמא מת ונעשה אב הטומאה.

הגמרא מבררת את דברי רבי מאיר במשנתנו, המוכיח שמותר לטמא תרומת חמץ בזמן הביעור. שנינו במשנתנו: אָמַר רַבִּי מֵאִיר, מִדִּבְרֵיהֶם לָמַדְנוּ וכו' ששורפים תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. שואלת הגמרא: מִדִּבְרֵיהֶם דְּמַאן [–של מי] מהתנאים למד רבי מאיר דין זה. אִילֵּימָא [–אם נאמר] שלמד כן מִדִּבְרֵי רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים, שהתיר לשרוף בשר קודש שלישי לטומאה יחד עם בשר קודש ראשון לטומאה, אף שבכך נוספת לו טומאה ונעשה שני, מֵי דָּמֵי – ובי דומים שני דינים אלו. הלא הָתָם [–שם] בבשר קודש, בתחילה היה הבשר טָמֵא, וְגם עתה לאחר שנטמא במגע הבשר הראשון ונעשה שני הרי הוא טָמֵא, ולא נשתנה שמו מבראשונה. אבל הָכָא [–כאן] בחמץ של תרומה, בתחילה היה טָהוֹר, וְאילו עתה כששורפים אותו עם תרומה טמאה הוא נעשה טָמֵא. ואם כן לא יתכן שלמד רבי מאיר מרבי חנינא שמותר לשרוף תרומת חמץ טהורה עם הטמאה. וְאֶלָּא [–ואם] תאמר שלמד רבי מאיר דין זה מִדִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא המתיר להדליק שמן שהוא שלישי לטומאה מחמת מגע טבול יום, בתוך נר שהוא אב הטומאה, ולעשותו בכך ראשון לטומאה, הלא עדיין יקשה, מֵי דָּמֵי – ובי דומים שני דינים אלו זה לזה, הלא הָתָם [–שם] בשמן, גם בתחילה היה פָּסוּל ונאסר באכילה, וְעתה בנתינתו לתוך הנר אנו רק מוסיפים לעשותו ראשון לטומאה, ולהיות טָמֵא גם לטמא אחרים. אבל הָכָא [–כאן] בחמץ של תרומה, בתחילה היה טָהוֹר, וְעתה בשריפתו יחד עם תרומה טמאה הוא נעשה טָמֵא. ואם כן לא יתכן שלמד רבי מאיר דין זה מדברי רבי עקיבא שמותר לשרוף תרומה טהורה עם הטמאה.

משיבה הגמרא: נִימָא – יש לנו לומר, דְּקָסָבַר [–שסובר] רַבִּי מֵאִיר, שדברי רבי חנינא בַּמַּתְנִיתִין [–במשנתנו] אמורים בבשר אחד שנטמא בְּאַב הַטּוּמְאָה דְּאוֹרַיְיתָא ונעשה ראשון לטומאה, וּבבשר אחר שנטמא בְּוָלַד הַטּוּמְאָה דְּרַבָּנָן ונעשה שלישי לטומאה מדרבנן, דְּמַדְאוֹרַיְיתָא הוא טָהוֹר מֵעַלְיָא [–לגמרי], ואף על פי כן התיר רבי חנינא לשורפו עם בשר הטמא בטומאת ראשון דאורייתא, ולעשותו טמא מן התורה, לפי שכבר נטמא קודם בטומאה דרבנן.